

JEL klasifikácia: M 48

Použité zdroje

- [1] Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [2] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [3] Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 4/2007 o vlastných zdrojoch financovania bánk a požiadavkách na vlastné zdroje financovania bánk a o vlastných zdrojoch financovania obchodníkov s cennými papiermi a požiadavkách na vlastné zdroje financovania obchodníkov s cennými papiermi.
- [4] Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 17/2008, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 4/2007 o vlastných zdrojoch financovania bánk a požiadavkách na vlastné zdroje financovania bánk a o vlastných zdrojoch financovania obchodníkov s cennými papiermi a požiadavkách na vlastné zdroje financovania obchodníkov s cennými papiermi.
- [5] Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 11/2010, ktorým sa ustanovujú metódy oceňovania pozícií zaznamenaných v bankovej knihe a podrobnosti o oceňovaní pozícií zaznamenaných v bankovej knihe vrátane frekvencie tohto ocenenia.
- [6] <http://www.finance.gov.sk>

Kontakt

Dagmar Boušková, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 763, bouskova@euba.sk

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE – VÝZNAMNÁ SOUČÁST ÚČETNÍ ZÁVĚRKY?³

Notes to Financial Statements – an important component of financial

Václav Černý

V mezinárodním účetnictví představuje příloha k účetním výkazům (komentář k účetní závěrce) významnou součást účetní závěrky. Měla by poskytovat komentáře k významným událostem, skutečnostem a použitým metodám v účetních (finančních) výkazech podniku. Pouhé zpracované účetní výkazy bez doplňujících informací a podkladů obsažených v příloze jsou téměř bezcenné, resp. jejich informační přínos pro uživatele je významně snížený. Proč ten otazník v názvu článku? Při své auditorské praxi se totiž nejednou setkávám s vysoce formálním přístupem účetních jednotek k tomuto důležitému informačnímu zdroji. Tento přístup jakoby popíral jeho významnost. Jaké jsou podle mého názoru příčiny tohoto jevu? Kromě pocitu účetních jednotek, že „vše co lze utajit musí být utajeno“ vyvstává otázka, nakolik k tomuto jevu přispívá česká účetní legislativa. Jak je tedy upravena podoba přílohy k účetním výkazům v národní úpravě účetnictví České republiky?

Zákon o účetnictví č. 563/1991 ve znění pozdějších doplňků a novel v paragrafu 4, odst. 8 konstatuje, že mezi položky, které upravuje speciální předpis, patří příloha k účetní závěrce. V paragrafu 18, odst. 1c, konstatuje, že nedílnou součástí účetní závěrky tvoří „příloha, která vysvětluje a doplňuje informace obsažené v částech uvedených pod písmeny a) a b), zejména naplněním § 7 odst. 3 až 5 a § 19 odst. 5; příloha obsahuje též informace o výši splatných závazků pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, o výši splatných závazků veřejného zdravotního pojištění a o výši evidovaných daňových nedoplatků u místně příslušných finančních orgánů.“ K důležitým okolnostem, upraveným v paragrafu 7, odst. 3 až 5 patří například povinnost zmínit v příloze okolnosti, které by účetní jednotce (podniku) bránily naplnit zásadu nepřetržitého trvání účetní jednotky; změny v účetních metodách smí jednotka provést pouze v případech, kdy mění předmět činnosti, zpřesnění věrného obrazu účetnictví nebo zkvalitnění vypovídací schopnosti účetní závěrky a pokud takové změny provede, je povinna je uvést v příloze. Dále jsou účetní jednotky povinny referovat o použitých účetních metodách a odchylkách od nich, zejména v případech, kdy mají vliv na majetek a závazky, finanční situaci a výsledek hospodaření podniku; vybrané podniky pak mají za povinnost uvést informaci o stavu podrozvahových účtů. Paragraf 19, odst. 5 stanoví povinnost informovat o důležitých objasňujících skutečnostech, o významných změnách, které nastaly v mezitímním období, tj. mezi koncem rozvahového dne a dnem sestavení účetní závěrky. A které by podstatným způsobem měnily pohled na finanční situaci podniku.

Přesnou podobu přílohy k účetním výkazům pak upravuje § 39 vyhlášky č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších doplňků a novel, kterou se upravuje podoba účetnictví pro podnikatele. Uvádí výčet náležitostí od čistě formálních (název, sídlo a předmět činnosti účetní jednotky) až po podstatné náležitosti a okolnosti. Je poměrně obsírný a podle mého názoru relativně dobře upravuje náležitosti přílohy.

³ Tento článek byl zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru "Rozvoj finanční a účetní teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska" registrační číslo MSM, RP 6138439903.

Jádro problému tedy nespočívá v oblasti legislativy, ale v oblasti jejího praktického uplatňování, tj. ochoty či schopnosti podniku uvádět důležité okolnosti v příloze, tak aby mohla úspěšně plnit svoji informační funkci. Většina podniků přistupuje k sestavování přílohy formálně, někdy neuvede podstatné události. Paradoxně sem patří i upřednostnění „vlastnického“ přístupu k vykazování leasingu, uplatňované v legislativě ČR a způsobující to, že jednak není evidován majetek, který účetní jednotka sice zatím nevlastní, ale rozhodně používá a který přispívá účetní jednotce ke generování zisku, jednak nejsou vykázány dlouhodobé závazky vyplývající z leasingové smlouvy. Podnik může tento postup považovat za postup „lege artis“ a při nepozorném postupu při vyplňování přílohy to nutně ani nemusí považovat za podstatnou okolnost a do přílohy tuto skutečnost neuvede. Přitom vydá auditorovi potvrzení, že uvedla veškeré i nejisté závazky ve své účetní závěrce (eventuálně v příloze k ní). Při například 70% podílu hmotného dlouhodobého majetku pořízeného na leasing na celkovém majetku podniku má neuvedení této skutečnosti v příloze přímo fatální následky pro vypovídací schopnost přílohy, ale i celé účetní závěrky.

Je či není příloha k účetní závěrce důležitou součástí účetní závěrky? Bezesporu ano, ovšem pokud je sestavována pečlivě, s uvážením všech důležitých okolností, které mají dopad na vypovídací schopnost účetní závěrky a tak, aby informovanému uživateli poskytovala dostatek kvalifikovaných a ucelených informací, vhodně doplňujících věrný a poctivý obraz účetnictví.

Nezastupitelná role záruky kvalitního zpracování přílohy k účetní závěrce kromě finančních orgánů patří především auditorům, kteří by neformálním prováděním auditu měli odhalovat neuvedené položky v příloze. Například skutečnost, že účetní jednotka neuvedla v příloze majetek pořízený na leasing, by měla být zjištěna když ne jindy, tak při účasti na provádění fyzických či dokladových inventur. Obdobným příkladem je například převzaté ručení.

Je-li zpracována pouze formálně, se zatajením (ať už úmyslným či neúmyslným) důležitých okolností, ztrácí na svém významu a znehodnocuje informační potenciál celé účetní závěrky.

Abstrakt

Článek se zabývá významem přílohy k účetní závěrce. Dospívá k závěru, že o tom, zda příloha k účetní závěrce může být její významnou součástí, rozhoduje především přístup podniku k jejímu sestavení. K prosazování kvality přílohy k účetní závěrce mohou významně přispět auditoři.

Klíčová slova: Účetní závěrka, příloha k účetní závěrce, vypovídací schopnost

Summary

The article deals with the importance to the financial statements. Concludes that the question whether an annex to the financial statements may be an important part of its decision primarily business approach to its compilation. The promotion of quality to the financial statements may significantly contribute to the auditors.